

חוברת תרגול – חידות וטריוויה: משחקי חשיבה לכיתה

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לחזק ידע כללי על ישראל והעולם בדרך חווייתית
- לתרגל חשיבה לוגית, שברים ואחוזים דרך חידות מהחיים
- לפתח אוצר מילים ויכולת פענוח רמזים מטאפוריים
- לעודד עבודת צוות, ניסוח נימוקים ובניית חידות מקוריות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • ידע כללי: ישראל והעולם – שאלות פתיחה

1. א – הכנרת
2. ג – ים המלח
3. ג – הנגב
4. ב – מגן דוד
5. ב – נילוס

חלק ב' – פרק 1 • ידע כללי: ישראל והעולם – השלמת מילים

1. אסתר
2. זיתים
3. חמש
4. ט"ו בשבט

חלק ג' – פרק 1 • ידע כללי: ישראל והעולם – הסבר והבנה

1. בים המלח יש ריכוז מלח גבוה מאוד, שמעלה את צפיפות המים, ולכן הגוף צף עליהם כמעט בלי מאמץ.
2. הכנרת היא אגם מים מתוקים המשמש מקור מים לשתייה, וים המלח הוא ים מלוח מאוד שאי אפשר לשתות ממנו.
3. הנגב תופס חלק גדול משטח המדינה, מבאר שבע ועד אילת, ולכן יש לו חשיבות רבה בגיאוגרפיה של ישראל.

חלק ד' – פרק 2 • חידות היגיון, שברים ואחוזים – היכרות עם סוגי החידות

1. א – פרות ותרנגולות בלבד
2. ג – 4
3. א – 2

חלק ה' – פרק 2 • חידות היגיון, שברים ואחוזים – תרגול יישומי

1. 12
2. 2
3. 12
4. 60
5. אפשר להניח שכל בעלי החיים הם תרנגולות ולחשב כמה רגליים חסרות, ואז להמיר חלק מהן לפרות; לכל פרה שמוחלפת נוספות 2 רגליים, עד שמגיעים למספר הרגליים הנתון

חלק ו' – פרק 2 • חידות היגיון, שברים ואחוזים – פתרון מלא וחשיבה

1. יש 3 פרות ו-7 תרנגולות: 3 כפול 4 ועוד 7 כפול 2 שווה 26 רגליים, ו-3 ועוד 7 שווה 10 ראשים
2. שליש מ-30 הוא 30 חלקי 3 שווה 10 תלמידים
3. אחרי ההנחה הראשונה: 200 כפול 0.8 שווה 160. אחרי ההנחה השנייה: 160 כפול 0.9 שווה 144 שקלים
4. יש לבדוק שמספר הראשים ומספר הרגליים תואמים לפתרון שנבחר, ושהדרך מוצגת בבירור

חלק ז' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – הכרות עם המשחקים

1. ב – לפענח רמזים מטאפוריים ולנחש למה הם מתכוונים
2. ב – למצוא מילה אחת שמקשרת בין כמה רמזים
3. ג – כמה אותיות יש במילה המשותפת
4. ד – מתמטיקה מתקדמת

חלק ח' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – פענוח חידות

- 1. מפה
- 2. אור
- 3. מטאפורי
- 4. קשר

חלק ט' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – יצירה והסבר

- 1 – ג (ביטוי עם שתי משמעויות אפשריות)
- 2 – ד (תיאור של מקום, נהר או מדבר)
- 3 – ב (תיאור של מנהיג או ערך חברתי)
- 4 – א (תיאור של התמודדות או פתרון בעיה)

חלק י' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – כתיבה עצמית

- 1. תשובה פתוחה: שלושה רמזים עקביים המובילים לאותה תשובה, בלי לחשוף אותה ישירות
- 2. רמז עקיף מכריח לחשוב על משמעות נוספת של המילים ולא לנחש מיד את התשובה המובנת מאליה

חלק י"א – פרק 4 • גלו את המקום וחדר בריחה – היכרות עם המשחקים

- 1. א – לפענח רמזים בתמונות ובמשבצות ולגלות איזה מקום מתואר
- 2. א – סיפור קצר עם כמה שלבים, ובכל שלב מפענחים ספרה לקוד
- 3. א – 4 שלבים

חלק י"ב – פרק 4 • חדר בריחה ומקומות – עובדות

- 1. נכון – המשבצות עוזרות לדעת את אורך שם המקום לפני הניחוש
- 2. לא נכון – יש שלושה חדרי בריחה שונים: רכבת, קרוואן במדבר וחדר הדינוזאורים

חלק י"ג – פרק 4 • פענוח ושיוך רמזים

- 1. מדבר

חלק י"ד – פרק 4 • התאמת רמזים למקומות

- 1 – ד (המים כל כך מלוחים שאפשר לצוף בהם בקלות)
- 2 – ג (אגם המים המתוקים הגדול בישראל, בצפון הארץ)
- 3 – א (מדבר גדול שמשתרע בדרום הארץ)
- 4 – ב (עיר עם חומות עתיקות, מקום קדוש ומרכז שלטוני)

חלק ט"ו – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – היכרות עם מבנה החידות

- 1. א – ארבע אפשרויות תשובה
- 2. א – כמה אותיות יש במילה המשותפת
- 3. א – קוראים את הרמזים ומנחשים על מה מדובר

חלק ט"ז – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – התאמה ושימוש במבנה הנכון

- 1. רגליים
- 2. רמז

חלק י"ז – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – התאמת סוגי חידות

- 1 – ד (שאלה עם ארבע תשובות אפשריות על הארץ)
- 2 – ג (רמזים שמחברים אותם למילה אחת)
- 3 – ה (חידת היגיון או חשבון עם פתרון מודרך)
- 4 – ב (רמזים בתמונות ומשבצות לאותיות)
- 5 – א (רמזים טקסטואליים לניחוש דבר או מושג)

חלק י"ח – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – בודקים מבנה תקין

- 1. ד – שאלה ברורה, תשובה נכונה אחת והסבר קצר

חלק י"ט – חזרה מסכמת – ידע כללי ומשחקי חשיבה

- 1. א – הכנרת
- 2. ב – הנגב
- 3. ב – נילוס
- 4. ב – 3 פרות
- 5. ג – 9
- 6. ב – אור
- 7. ב – מפה
- 8. ב – 5

חלק כ' – חזרה מסכמת – יוצרים ומסבירים

- 1. חידה עם 3 רמזים הגיוניים שמובילים בהדרגה לתשובה ברורה אחת
- 2. הסבר קצר המצביע על תכונה או רעיון המחבר בין שני הפריטים
- 3. הסבר הכולל: הנחת משתנים, בניית משוואה או ניסוי מספרים, ובדיקה שהתוצאה מתאימה לשני הנתונים

כרטיס יציאה – מה לחפש

- יש זיהוי אישי של נקודות חוזק וקושי, לא רק 'הכול קל/קשה'
- יש ניסוח הגיוני קצר שמסביר את התשובה, לא רק חזרה על המילה הנכונה
- יש עובדה אחת ברורה ומדויקת שנלמדה, לא ניחוש כללי

טיפים להפעלה:

- אפשר לחלק את החוברת לפי מפגשים: פרק אחד או שניים בכל שיעור, כך שחמשת הפרקים יתפרסו על פני כמה שיעורים
- לתלמידים מתקשים אפשר לאפשר שימוש ברמזים הכתובים בחוברת לפני מעבר לתשובה, ולתלמידים מתקדמים לבקש גם לנמק מדוע תשובות אחרות שגויות
- בפרק ההיגיון והאחוזים כדאי לעודד כתיבה מסודרת של דרך הפתרון, לא רק סימון התשובה הנכונה
- בפרק האחרון אפשר לארגן החלפת חידות בין זוגות או קבוצות, כך שכל תלמיד/ה פותר/ת חידה שחבר/ה כתב/ה

חוברת תרגול – חידות וטריוויה: משחקי חשיבה לכיתה

חידות וטריוויה – משחקי חשיבה לכיתה

חט״ב · עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – ידע כללי: ישראל והעולם
2. פרק 2 – חידות היגיון, שברים ואחוזים
3. פרק 3 – מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון
4. פרק 4 – גלו את המקום וחדר בריחה
5. פרק 5 – מייצרים חידות בעצמנו

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – חידות וטריוויה: משחקי חשיבה לכיתה

חוברת התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת יש חידות וטריוויה. קראו כל שאלה לאט, חשבו וכתבו תשובה. בסוף תנסו להמציא חידה בעצמכם.

📖 מילון קטן:

טריוויה	שאלות ידע קצרות עם כמה תשובות לבחירה
רמז	משפט קצר שעוזר לפתור חידה בלי לגלות את התשובה
פתרון מודרך	הסבר שלב אחר שלב איך מגיעים לתשובה הנכונה
אחוז	דרך להציג חלק ממשהו מתוך 100 חלקים שלו
שבר	חלק ממשהו שלם, כמו חצי או רבע
מילה משותפת	מילה אחת שמתאימה לכמה רמזים שונים בו-זמנית
מטאפורה	תיאור של דבר אחד במילים של דבר אחר, כדי לרמוז עליו
קוד פתיחה	מספר או מילה שמתקבלים מפענוח רמזים ברצף, כמו בחדר בריחה
כרטיס יציאה	משימה קצרה בסוף השיעור שבודקת מה למדנו

1 חלק א' – פרק 1 • ידע כללי: ישראל והעולם – שאלות פתיחה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איפה נמצאים המים המתוקים הגדולים בישראל?

א) הכנרת ב) ים המלח ג) מפרץ אילת ד) הים התיכון

2. באיזה ים קל לצוף?

א) הכנרת ב) הים האדום ג) ים המלח ד) הים התיכון

3. איך קוראים למדבר בדרום הארץ?

א) סהרה ב) אטקמה ג) הנגב ד) גובי

4. מה מצויר באמצע הדגל?

א) יונה ב) מגן דוד ג) מנורה ד) עלה זית

5. מהו הנהר הארוך באפריקה?

א) דנובה ב) נילוס ג) ירדן ד) תמזה

2 חלק ב' – פרק 1 • ידע כללי: ישראל והעולם – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. בחג פורים קוראים את מגילת _____ .

2. שמן זית מופק מכתישת _____ .

3. בעברית יש _____ אותיות סופיות.

4. חג _____ הוא ראש השנה לאילנות ונוהגים בו לנטוע עצים.

3 חלק ג' – פרק 1 • ידע כללי: ישראל והעולם – הסבר והבנה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם למה אפשר לצוף בקלות בים המלח.

2. מה ההבדל העיקרי בין הכנרת לים המלח?

3. מהו הקשר בין הנגב לגודל שטחה של ישראל?

4 חלק ד' – פרק 2 • חידות היגיון, שברים ואחוזים – היכרות עם סוגי החידות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. אילו שני בעלי חיים מופיעים בחידת החווה?

א) פרות ותרנגולות בלבד ב) כבשים וברווזים ג) רק פרות ד) רק תרנגולות

2. לפרה יש כמה רגליים?

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 6

3. לתרנגולת יש כמה רגליים?

א) 2 ב) 4 ג) 6 ד) 8

5 חלק ה' – פרק 2 • חידות היגיון, שברים ואחוזים – תרגול יישומי

השלימו את המילה החסרה.

1. במקור, עוגת יום ההולדת בחידה נחתכה ל- _____ חתיכות שוות

2. בחווה יש 5 ראשים ו-14 רגליים, ויש בה רק פרות ותרנגולות. מספר הפרות הוא _____

3. עוגה חולקה ל-16 חתיכות שוות, ואכלו רבע מהעוגה. מספר החתיכות שנשארו הוא _____

4. מחיר חולצה הוא 80 שקלים, ועליה הנחה של 25 אחוזים. המחיר אחרי ההנחה הוא _____ שקלים

5. הסבירו בשניים-שלושה משפטים איך אפשר לפתור חידת ראשים ורגליים, גם בלי לנחש בכל פעם

_____

6 חלק ו' – פרק 2 • חידות היגיון, שברים ואחוזים – פתרון מלא וחשיבה

ענו בקצרה.

1. בחווה יש 10 ראשים ו-26 רגליים, פרות ותרנגולות בלבד. כמה תרנגולות יש? הציגו את דרך הפתרון בשלבים

2. בכיתה 30 תלמידים, שליש מהם בחרו בטיול לים. כמה תלמידים בחרו בטיול לים? הציגו חישוב

3. בחנות יש הנחה של 20 אחוז, ואז הנחה נוספת של 10 אחוז על המחיר המוזל. המחיר המקורי 200 שקלים. מה המחיר הסופי? הציגו את שלבי החישוב

4. כתבו חידת ראשים ורגליים משלכם עם פרות ותרנגולות, וצרפו פתרון מלא עם שלבי החישוב

7 חלק ז' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – הכרות עם המשחקים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה צריך לעשות במשחק 'מה אני?'

(א) לענות מהר ככל האפשר בלי לחשוב (ב) לפענח רמזים מטאפוריים ולנחש למה הם מתכוונים

(ג) לצייר את התשובה (ד) לשנן רשימת מילים מראש

2. מה מחפשים במשחק 'מה המשותף'

(א) למצוא ארבע תמונות שונות לגמרי (ב) למצוא מילה אחת שמקשרת בין כמה רמזים

(ג) לצייר תמונה חדשה (ד) לפתור תרגיל חשבון

3. מה מראות המשבצות במשחק

(א) את מספר הקבוצות המשחקות (ב) כמה דקות נשארו למשחק (ג) כמה אותיות יש במילה המשותפת

(ד) כמה שחקנים ניחשו נכון

4. איזה נושא לא קיים בסינון

א) לשון וביטויים ב) גאוגרפיה וסביבה ג) מנהיגות וחברה ד) מתמטיקה מתקדמת

8 חלק ח' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – פענוח חידות

השלימו את המילה החסרה.

1. ברמז 'יש בי ערים בלי בתים, יערות בלי עצים וימים בלי טיפת מים' – התשובה היא _____

2. לרמזים 'ירח, ירוק, נר, כוכבים' מתחברת המילה המשותפת _____

3. רמז שמתאר דבר בעקיפין ובצורה פיגורטיבית נקרא רמז _____

4. כאשר פותרים חידת 'מה אני?' כדאי קודם לזהות את ה _____ המשותף לכל הרמזים, ולא למהר לנחש

9 חלק ט' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – יצירה והסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. רמז מתחום הלשון	___	**א.** תיאור של התמודדות או פתרון בעיה
2. רמז מתחום הגאוגרפיה	___	**ב.** תיאור של מנהיג או ערך חברתי
3. רמז מתחום החברה	___	**ג.** ביטוי עם שתי משמעויות אפשריות
4. רמז מתחום החוסן והחשיבה	___	**ד.** תיאור של מקום, נהר או מדבר

10 חלק י' – פרק 3 • מה אני? ומה המשותף – חשיבה ולשון – כתיבה עצמית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו חידת 'מה אני?' משלכם – שלושה רמזים קצרים שמובילים לתשובה אחת (למשל חפץ, מקום או תופעה)

2. הסבירו במשפט או שניים מדוע רמז עקיף (כמו 'ערים בלי בתים') עוזר לחידה להיות מעניינת ולא קלה מדי

11 חלק י"א – פרק 4 • גלו את המקום וחדר בריחה – היכרות עם המשחקים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה עושים במשחק הזה?

א) לפענח רמזים בתמונות ובמשבצות ולגלות איזה מקום מתואר ב) לשיר שיר על מקום

ג) לצייר מפה של הארץ ד) לכתוב חיבור ארוך

2. מה יש בכל חדר בריחה?

א) סיפור קצר עם כמה שלבים, ובכל שלב מפענחים ספרה לקוד ב) רק שאלה אחת בלי פתרון

ג) משחק כדורגל ד) סרטון ללא משימות

3. כמה שלבים יש בכל חדר בריחה באתר?

א) 4 שלבים ב) 1 שלב ג) 10 שלבים ד) 2 שלבים

12 חלק י"ב – פרק 4 • חדר בריחה ומקומות – עובדות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	במשחק 'גלו את המקום' יש משבצות שמראות כמה אותיות יש במילה המבוקשת	☐	☐
2	יש רק חדר בריחה אחד לבחירה באתר	☐	☐

13 חלק י"ג – פרק 4 • פענוח ושיוך רמזים

השלימו את המילה החסרה.

1. חדר הבריחה 'הסוד של הקרוואן במדבר' מתרחש בקרוואן של משפחה בצומת שקט ב _____

14 חלק י"ד – פרק 4 • התאמת רמזים למקומות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ים המלח	___	**א.** מדבר גדול שמשתרע בדרום הארץ
2. הכנרת	___	**ב.** עיר עם חומות עתיקות, מקום קדוש ומרכז שלטוני
3. הנגב	___	**ג.** אגם המים המתוקים הגדול בישראל, בצפון הארץ
4. ירושלים	___	**ד.** המים כל כך מלוחים שאפשר לצוף בהם בקלות

15 חלק ט"ו – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – היכרות עם מבנה החידות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כמה תשובות אפשריות יש בכל שאלה בששי ישראלי?

א) ארבע אפשרויות תשובה ב) שאלה פתוחה בלבד ג) תמונה בלבד ד) הקלטת שיר

2. בחידות מה המשותף מה מראות המשבצות הריקות?

א) כמה אותיות יש במילה המשותפת ב) את הניקוד של המילה ג) את הפתרון המלא מראש

ד) את שם מי שחיבר את החידה

3. בחידת מה אני איך פותרים את החידה?

א) קוראים את הרמזים ומנחשים על מה מדובר ב) בוחרים מתוך ארבע תשובות קבועות

ג) פותרים תרגיל חשבון ד) מציירים תמונה של התשובה

16 חלק ט"ז – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – התאמה ושימוש במבנה הנכון

השלימו את המילה החסרה.

1. בחידה על פרות ותרנגולות בחווה צריך לדעת כמה _____ יש בסך הכול כדי לפתור אותה

2. בכל חידה טובה כדאי שיהיה גם _____ שעוזר למי שנתקע בפתרון

17 חלק י"ז – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – התאמת סוגי חידות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ששי ישראלי	___	**א.** רמזים טקסטואליים לניחוש דבר או מושג
2. מה המשותף	___	**ב.** רמזים בתמונות ומשבצות לאותיות
3. חידה בקטנה	___	**ג.** רמזים שמחברים אותם למילה אחת
4. גלו את המקום	___	**ד.** שאלה עם ארבע תשובות אפשריות על הארץ
5. מה אני	___	**ה.** חידת היגיון או חשבון עם פתרון מודרך

18 חלק י"ח – פרק 5 • מייצרים חידות בעצמנו – בודקים מבנה תקין

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה מרכיב הכרחי כדי שחידה תהיה הוגנת וברורה לפותרים?

א) שאלה ברורה בלבד ב) תשובה נכונה בלבד ג) הסבר קצר לתשובה בלבד

ד) שאלה ברורה, תשובה נכונה אחת והסבר קצר

19 חלק י"ט – חזרה מסכמת – ידע כללי ומשחקי חשיבה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה אגם בישראל מימיו מתוקים?

א) הכנרת ב) ים המלח ג) מפרץ אילת ד) הים התיכון

2. איך קוראים למדבר הגדול בדרום ישראל?

א) סהרה ב) הנגב ג) גובי ד) אטקמה

3. מהו הנהר הארוך ביותר באפריקה?

א) דנובה ב) נילוס ג) ירדן ד) תמזה

4. כמה פרות יש בחווה אם יש 7 ראשים ו-20 רגליים?

א) 2 פרות ב) 3 פרות ג) 4 פרות ד) 5 פרות

5. כמה חתיכות עוגה נשארות אחרי שאכלו רבע ממנה?

א) 3 ב) 6 ג) 9 ד) 12

6. איזו מילה אחת מתאימה לכל הרמזים הללו?

א) שמיים ב) אור ג) לילה ד) צבע

7. מה התשובה לחידה הזו?

א) חלום ב) מפה ג) תמונה ד) ספר

8. כמה אותיות בעברית משתנות בסוף מילה?

א) 3 ב) 5 ג) 7 ד) 10

20 חלק כ' – חזרה מסכמת – יוצרים ומסבירים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו חידה משלכם בסגנון 'מה אני?' עם 3 רמזים על חפץ או מקום לבחירתכם.

2. בחרו שתי מילים או תמונות וכתבו מה המשותף ביניהן, בסגנון משחק 'מה המשותף'.

3. הסבירו צעד אחר צעד איך פותרים חידה כמו חידת הפרות והתרנגולות (ראשים ורגליים).

כרטיס יציאה

אילו שני סוגי חידות מצאתי הכי קלים לי, ואילו הכי מאתגרים?

האם הצלחתי להסביר במילים שלי למה תשובה מסוימת נכונה, ולא רק לבחור אותה?

מה למדתי חדש על ישראל או על העולם מתוך החידות בפרק הראשון?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀